

งานตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเพื่อการพัฒนา

นายสุรพล กาญจนะจิตร*

ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยมีการกิจสำคัญอย่างไรบ้างดูจะเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้าใจนัก เพราะเป็นการกิจที่หลากหลายและค่อนข้างกว้างขวาง โดยทั่วไป คือรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจ แนะนำ สืบสวน สอบสวนข้อเท็จจริงเร่งรัดประสานงาน ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกรม วิทยาลัยในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งจังหวัด และอำเภอ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ด้รับมอบหมาย และก่อนที่จะทราบว่าจะงานตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเพื่อการพัฒนาได้อย่างไร ก็ควรทำความเข้าใจในตำแหน่ง “ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย” เป็นเบื้องต้นก่อน

1. สถานภาพและบทบาทของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งอยู่ในประเภทนักบริหารระดับสูง(ระดับ 10) มีบทบาทเป็นผู้แทนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และปลัดกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทนรัฐมนตรี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือปลัดกระทรวงมหาดไทย

2. อำนาจ หน้าที่ของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ผู้ตรวจราชการมีอำนาจดังต่อไปนี้

2.1 ตรวจ แนะนำ ชี้แจงนโยบาย และการ

ปฏิบัติราชการของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ ติดตามความก้าวหน้า ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และรับทราบข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน งานและโครงการ ตลอดจนผลกระทบอาจจะพึงมี รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพงานและการปฏิบัติราชการของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

2.2 สั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ผู้รับการตรวจปฏิบัติหรือลดเว้นการปฏิบัติใด ๆ ในระหว่างการตรวจราชการไว้ก่อน หากเห็นว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรือประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง และเมื่อผู้ตรวจราชการกระทรวงได้สั่งการดังกล่าวแล้วให้รายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบหรือพิจารณาโดยด่วน

ในกรณีผู้รับการตรวจไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งนั้นได้ ให้ผู้รับการตรวจชี้แจงข้อขัดข้องพร้อมเหตุผลให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงทราบ และให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงรายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบ หรือพิจารณาสั่งการต่อไป

2.3 สั่งให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ชี้แจงให้ถ้อยคำ ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อประกอบการพิจารณา

2.4 สอบสวนข้อเท็จจริง สืบสวน สอบสวน หรือสืบค้นรับฟังเหตุการณ์เมื่อได้รับ

* หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

คำสั่ง คำร้องเรียนหรือเมื่อมีเหตุอันสมควร โดยประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานตรวจสอบอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

2.5 ตรวจสอบ สดับรับฟังทุกข์ สุขและความคิดเห็น ตลอดจนให้คำแนะนำชี้แจง และให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และบำรุงขวัญ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประมวลผลการดำเนินงานดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานและการบริหารงานบุคคล

2.6 ศึกษา ประมวล วิเคราะห์ ประเมินผล และเสนอแนะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี เพื่อทราบพิจารณา หรือวินิจฉัยสั่งการ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับต่อทางราชการ

2.7 สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง สอบสวนทางวินัย หรือเป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญา หรือ การให้ความเห็นชอบในการจับหรือออกหมายจับตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

2.8 เสนอความเห็นต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยในการพิจารณาความดีความชอบ หรือพิจารณาโทษทางวินัย รวมตลอดถึงข้อมูลบุคคลของข้าราชการระดับ 8 ขึ้นไป สังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในเขตตรวจราชการที่รับผิดชอบ เพื่อประกอบการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

2.9 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

นอกจากนี้ ระเบียบ ฯ ยังกำหนดให้ผู้รับการตรวจ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือแก่ผู้ตรวจราชการกระทรวงในการเข้าไปในสถานที่ปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ในการตรวจราชการ

(2) จัดเตรียมบุคคล เอกสาร หลักฐานในการปฏิบัติงานให้ครบถ้วน และพร้อมที่จะให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงตรวจสอบได้

(3) ชี้แจงและตอบข้อซักถามต่าง ๆ พร้อมทั้งหาข้อมูลเพิ่มเติมให้แก่ผู้ตรวจราชการกระทรวง

(4) ดำเนินการอื่นที่เป็นประโยชน์ในการตรวจราชการ

(5) ปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติงานใด ๆ ที่ผู้ตรวจราชการได้สั่งการในระหว่างการตรวจราชการไว้ก่อน หากไม่สามารถดำเนินการตามที่ผู้ตรวจราชการกระทรวงได้สั่งการ ให้ชี้แจงข้อขัดข้อง พร้อมเหตุผลให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงทราบด้วย

3. อำนาจหน้าที่ของหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ในขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยแล้ว ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยด้วยอีกตำแหน่งหนึ่งนั้น ยังมีอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มจากความรับผิดชอบดังกล่าว ดังนี้

3.1 ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ประจำเขต กทม. เพิ่มอีกตำแหน่งหนึ่ง

3.2 รับผิดชอบการตรวจราชการ ติดตาม กำกับ ดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการระดับกรม และรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่มีหน่วยงานอยู่ในส่วนกลาง

3.3 งานที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย อำนาจหน้าที่ให้หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยปฏิบัติราชการแทน

ประกอบด้วย การพัฒนา ปรับปรุงระบบการตรวจราชการของกระทรวงมหาดไทย กำกับ ดูแล ควบคุม และนำการปฏิบัติราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และการปฏิบัติราชการของสำนักตรวจราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการเข้าไปร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหาในพื้นที่ต่าง ๆ ในกรณีเกิดเหตุการณ์สำคัญในพื้นที่ใด ซึ่งกระทบต่อความสงบของประชาชน พิจารณามอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ไปตรวจราชการในพื้นที่ ตรวจ และนำติดตาม สอดส่องดูแลพฤติกรรมของข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ในส่วนภูมิภาค ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบแบบธรรมเนียมของทางราชการและจรรยาบรรณของข้าราชการ เสนอความเห็นและข้อมูลบุคคลของข้าราชการระดับ 8 ขึ้นไปในสังกัดกระทรวงมหาดไทยในส่วนภูมิภาค เพื่อประกอบการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง การอนุมัติให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และข้าราชการทุกตำแหน่งในสังกัดสำนักตรวจราชการ รวมทั้งลูกจ้างเดินทางไปราชการซึ่งเกี่ยวกับการตรวจราชการในราชอาณาจักร ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงมหาดไทย ลงนามในหนังสือประสานงานติดต่อราชการทั่วไป ขอข้อมูล ข้อเท็จจริง ความเห็นเพิ่มเติมจากส่วนราชการและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัด เพื่อประโยชน์ในการตรวจราชการ

- 3.4 ปลัดกระทรวงมหาดไทย มอบอำนาจให้หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทนเกี่ยวกับงานเรื่องราวร้องทุกข์ เกี่ยวกับเรื่องทั่วไปที่ต้องแจ้งให้จังหวัดตรวจสอบ

หรือมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ไปสืบสวน สอบสวน และแก้ไขปัญหา รวมทั้งการเร่งรัดติดตาม

- 3.5 แต่งตั้งข้าราชการจากสำนักตรวจราชการ ให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

4. การปฏิบัติงานตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

ภารกิจงานตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ที่สำคัญมีดังนี้ คือ

- 4.1 การตรวจราชการปกติ ซึ่งเป็นการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ประจำปีงบประมาณ และการตรวจราชการกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นงานหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายเฉพาะเรื่องเฉพาะกรณีจากผู้บังคับบัญชาาระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งอาจเป็นการตรวจราชการเฉพาะของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเขตใดเขตหนึ่ง หรือการตรวจราชการเป็นทีม (ตรวจราชการร่วมกับผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี หรือตรวจราชการร่วมกับผู้ตรวจราชการกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย)

- 4.2 การแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชน (เรื่องราวร้องทุกข์) ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการเร่งรัด และ ประสานงานกับจังหวัดในการหาข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหานั้นที่ประชาชนได้ ร้องทุกข์หรือร้องเรียน ข้าราชการ ลูกจ้าง ในเขตตรวจราชการที่รับผิดชอบ

- 4.3 การประเมินสมรรถภาพข้าราชการระดับจังหวัดในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้แก่ผู้ว่า

ราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และ หัวหน้าสำนักงานจังหวัด เพื่อประกอบการพิจารณาแต่งตั้งโยกย้าย และให้ความคิดความชอบประจำปี โดยมีแบบประเมินสมรรถภาพบุคคล และ ผลงานตามเกณฑ์ และตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งการสับสับฟังการปฏิบัติงานของผู้รับการประเมินทุกครั้ง ที่ตรวจราชการในจังหวัดที่รับผิดชอบ

4.4 การให้ความเห็นชอบในการออกหมายจับคดีอาญา ปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้มอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบในการออกหมายจับคดีอาญาที่มีโทษตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป และ ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือหลบหนีการจับกุมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยได้จัดเป็นเวรหมุนเวียนสลับไประหว่างผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย 12 เขต

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยนั้น มีสำนักตรวจราชการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการ โดยจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลการตรวจราชการ ประสานงานกับจังหวัด กรม และรัฐวิสาหกิจ ในการรับการตรวจ การรับเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อดำเนินการต่อไป รวมทั้งการกลั่นกรองสำนวน เพื่อให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาก่อนให้ความเห็นชอบในการออกหมายจับ ดังนั้น จะเห็นว่าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเป็นกลไกที่สำคัญอันหนึ่งของกระทรวงมหาดไทยที่จะช่วยผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยกับการพัฒนา

จากสาระที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าลักษณะการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เป็นการตรวจราชการในส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นการดำเนินงานของจังหวัด ทั้งที่

เป็นการปฏิบัติงานของข้าราชการกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ระดับผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนไปจนถึงผู้บริหารและพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ดังนั้น ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย จึงมีใช้การปฏิบัติภารกิจตรวจราชการในลักษณะของผู้ตรวจราชการของกระทรวงใด กระทรวงหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งจะไปตรวจราชการและการปฏิบัติราชการของหัวหน้าส่วนราชการในสังกัดของกระทรวงตนเอง ซึ่งเป็นข้าราชการในระดับที่น้อยกว่าเท่านั้น เช่น ผู้ตรวจราชการกระทรวงพาณิชย์ มีภารกิจในการตรวจราชการพาณิชย์จังหวัด และผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขก็มีภารกิจในการตรวจราชการสาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น หากแต่ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยนั้น มีภารกิจในการตรวจราชการผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นข้าราชการในระดับ 10 ที่เท่ากันอีกด้วย

ประเด็นที่จะเชื่อมโยงไปถึงก็คือ การสรรหา ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีระบบที่ชัดเจนในการแต่งตั้งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยว่าจะแต่งตั้งจากองผู้ว่าราชการจังหวัดและรองอธิบดี หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดี จึงทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยบางท่าน ไม่สามารถตรวจราชการในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากผู้ที่รับการตรวจราชการคือผู้ว่าราชการจังหวัด มีอาวุโสที่สูงกว่าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยนั่นเอง

ในขณะเดียวกัน แม้ว่าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยจะมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล (การประเมินผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และ หัวหน้าสำนักงานจังหวัด) หรือตรวจสอบเรื่องราวร้องทุกข์ ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตความรับผิดชอบ ดังที่ได้กล่าวแล้วในตอนต้น แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยก็ยังไม่สามารถปฏิบัติราชการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากหลายฝ่ายมิได้ให้ความสำคัญในบทบาทดังกล่าวของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าขาดการยอมรับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจ

ราชการกระทรวงมหาดไทยจากบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในทางกลับกัน การไม่ให้ความสำคัญกับการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยโดยที่ผู้รับการตรวจไม่อยู่รับการตรวจราชการทั้ง ๆ ที่มีแผนการตรวจราชการที่ชัดเจนไว้ก็ตาม บางจังหวัดกลับให้ความสำคัญต่อการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยน้อยกว่าการปฏิบัติงานปกติของจังหวัดเองเสียอีก

นอกเหนือไปกว่านั้น หลายครั้งหลายคราที่มักมีการให้ข้อคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ในลักษณะในเชิงลบแก่ตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย อาทิเช่น หากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทยปฏิบัติราชการบกพร่องก็จะโยกย้ายเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย หรือ การที่สื่อมวลชนให้สมญานามองค์กรผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยว่า “กฏ” หรือ แม้แต่การกล่าวอ้างกันว่า ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยไม่มีงานทำ หรือ “นั่งคนขุง” ทั้ง ๆ ที่มีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติมากมาย เหล่านี้ จึงทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยบางส่วนเกิดความท้อแท้ใจในการปฏิบัติงาน

6. การปรับปรุงสถานภาพของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

ประเด็นที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยที่จะขอเสนอไว้ ณ ที่นี้มีด้วยกัน 3 ประเด็น คือ

- 6.1 ควรมีการจัดระบบสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยให้ชัดเจนว่า เป็นตำแหน่งที่ต้องคัดเลือกมาจากผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีอาวุโสและประสบการณ์สูงเพียงพอ และเพื่อจะก้าวไปสู่ตำแหน่งอธิบดีและ/หรือผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทยต่อไป ซึ่งจะทำให้ตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเป็นที่ยอมรับ และมีความหมายต่อการดำรงตำแหน่งมากยิ่งขึ้น

6.2 ควรรับฟังข้อเสนอและความคิดเห็นในการแต่งตั้ง โยกย้าย หรือให้คุณให้โทษต่อ ข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทยของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยในเขตความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับกระทรวงอื่น ๆ ประกอบการพิจารณาด้านการบริหารงานบุคคลด้วย

6.3 ควรรับฟังและยอมรับข้อเสนอตามผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในฐานะตัวแทนของรัฐมนตรี รัฐมนตรีช่วยว่าการ และปลัดกระทรวง และนำผลนั้นไปปรับปรุงและ/หรือพัฒนาการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดต่อไป

การตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างจริงจังนั้น ต้องขึ้นอยู่กับ การยอมรับของกลุ่มบุคคล 3 ฝ่ายด้วยกัน คือ

- ฝ่ายแรก คือ ฝ่ายเหนือ อันได้แก่ผู้บังคับบัญชา ที่จะ “ใช้งาน” หรือ “เก็บ” ผู้ตรวจราชการ จะต้องให้ความสำคัญและใช้ประโยชน์ผู้ตรวจราชการฯ อย่างจริงจัง
- ฝ่ายที่สอง คือ ฝ่ายผู้ตรวจราชการฯเอง ซึ่งจะต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภาคภูมิใจในตำแหน่ง สามารถปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ และ
- ฝ่ายสุดท้าย คือ ฝ่ายผู้รับการตรวจราชการ ซึ่งจะต้องยอมรับและเห็นประโยชน์ของการตรวจราชการเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หากการตรวจราชการจะมีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับกันจากทั้งสามฝ่ายดังกล่าวแล้ว ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยก็จะสามารถปฏิบัติหน้าที่เสมือน “เป็นหูเป็นตา” ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และ

ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้เป็นอย่างดี หลุดพ้นจากสภาพ "กฏ" และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารราชการได้อย่างแท้จริง ซึ่งขณะนี้ ก็มีแนวโน้มในทางที่ดี คือ กระทรวงมหาดไทยได้ยอมรับและมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยปฏิบัติงานที่สำคัญหลายประการ เช่น การให้ไปร่วมแก้ไขปัญหากับจังหวัดในกรณีที่เกิดอุทกภัย หรือมีการชุมนุมเรียกร้อง และยังให้มีการเสนอผลการตรวจราชการต่อที่ประชุมกระทรวงมหาดไทยเป็นประจำทุกเดือน นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้ตรวจราชการกระทรวง เช่น สำนักงาน รถประจำตำแหน่ง คอมพิวเตอร์ รวมทั้งการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 และการยกฐานะกองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ เป็น "สำนักตรวจราชการ" เพื่อให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังมีผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยหลายท่านที่สมัครใจเป็นผู้ตรวจราชการ ฯ โดยไม่ขอออกไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด

และขณะนี้ สำนักงาน ก.พ. กำลังปรับปรุงระบบการตรวจราชการใหม่ให้สอดคล้องกับระบบบริหารราชการแนวใหม่ ซึ่งจะครอบคลุมกว้างขวางมากขึ้น เพื่อให้ผลการตรวจราชการเกิดความสมบูรณ์และส่งผลให้มีข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารได้อย่างเต็มที่ โดยการตรวจราชการแนวใหม่จะรวมถึงการตรวจปฏิบัติการ การสืบสวนสอบสวน การตรวจสอบทางการเงินและความถูกต้องตามกฎหมาย การติดตามประเมินผลและประเมินขีดสมรรถนะ และพัฒนาศักยภาพองค์กร เพื่อให้ระบบการตรวจราชการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะได้มีการกำหนดให้มีกลุ่มตรวจสอบภายใน ในสำนักงานปลัดกระทรวง (กลุ่มงานอำนาจการ) ในโครงสร้างระบบราชการใหม่

จึงหวังว่า ในอนาคต ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย จะเป็นตำแหน่งที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เป็นสายงานวิชาชีพที่มีความเจริญเติบโตก้าวหน้าไม่แพ้ตำแหน่งสายบริหารและคงจะมีสนุนใจและสมัครใจเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวง ฯ มากขึ้นตามลำดับ